

Som indledning til debatten i Tromsø vil den islandske udenrigsminister give en udenrigs- og sikkerhedspolitisk redegørelse til forsamlingen. Island er i øjeblikket formand i den nordiske kreds. Statsministrene og udenrigsministrene vil deltage i debatten på sessionens første dag.

I erkendelse af, at spørgsmålet Norden/EU vil dominere sessionen, og at der denne gang er tale om en relativt kort session, har samarbejdsministrene besluttet alene at fremlægge tre ministerrådsforslag, nemlig budgettet for 1995 samt et forslag til samarbejdsprogram på ligestillingsområdet og et forslag til samarbejdsprogram på social- og sundhedsområdet.

Min redegørelse i dag vil naturligt nok også være præget af problemstillingen Norden/EU. Det betyder, at jeg vil afstå fra at komme ind på vigtige emner – som f.eks. beskæftigelse og miljø – der præger hverdagen i det nordiske arbejde, og som plejer at indgå i den nordiske ministers redegørelse forud for efterårssessionen i Nordisk Råd. Afslutningsvis vil jeg dog traditionen tro præsentere Ministerrådets forslag til budget for det kommende år.

Som regeringen ser det, er det valg, som vi står overfor, ikke et valg mellem nordisk samarbejde og europæisk samarbejde. Udfordringen er at tilpasse det nordiske samarbejde i lyset af den bredere europæiske udvikling. Den nye situation rummer mulighed for, at vi kan tilføre samarbejdet i EU en værdifuld nordisk dimension. Det er i dette perspektiv, vi skal se det fremtidige samarbejde.

Heri ligger naturligvis, at det nordiske samarbejde vil blive videreført efter yderligere et, to eller tre nordiske landes medlemskab af EU. Ved fælles drøftelser i den nordiske kreds i de kommende måneder må vi afklare, hvordan vi skal tilpasse det nordiske samarbejde til ændrede vilkår.

Regeringen har ikke lagt sig fast på en bestemt model for det fremtidige samarbejde. Men det vil være vigtigt at finde en form, der gør det muligt for de nordiske lande at være med til at sætte den politiske dagsorden i den europæiske kreds.

De reformer af samarbejdet, der forestår, ligger i forlængelse af de ændringer i samarbejdet, der blev indledt efter omvæltningerne i Europa i 1989. Et resultat heraf er, at Norden i de senere år har åbnet sig over for omverdenen i langt højere grad end tidligere. Det gælder enkeltvis med fire nordiske landes underskrift på EØS-aftalen og med Finlands, Norges og Sveriges

ansøgning om medlemskab af EU. I Nordisk Ministerråd er det sket med etableringen af samarbejdet med nørømråderne siden 1990 – de tre baltiske lande, Skt. Petersborg, Barentsregionen og Kaliningrad. Og det nordiske samarbejde vender sig nu – bl.a. på Nordisk Råds opfordring – også mod Arktis med en kortlægning af det nordiske og det internationale samarbejde i arktiske spørgsmål, herunder ikke mindst på miljøområdet. Formålet er at bidrage til at sikre den nødvendige koordinering af den mangfoldighed af aktiviteter i det arktiske område, som er vokset frem i de senere år.

Både samarbejdet med Nordens nørømråder og den øgede interesse for arktiske forhold er udtryk for en erkendelse af de nordiske landes medansvar for udviklingen omkring os. Vi er os bevidst, at videreførelsen af vores velfærd og af den nordiske samfundsmodel ikke kan ske uafhængig af de sociale og økonomiske forhold hos vores naboer. På samme måde må vi ofre miljøet særlig interesse.

Det initiativ, som statsministrene tog i 1991 til en nyvurdering af det nordiske samarbejde i lyset af den nye situation, der tegnede sig efter den kolde krigs afslutning, er et andet led i reformerne af det nordiske samarbejde. Nyvurderingen førte til, at statsministrene påtog sig det overordnede ansvar for samarbejdet, ligesom samarbejdet herefter koncentreredes om otte satsningsområder med kultur, undervisning og forskning som de væsentligste. Den prioritering, der lå heri, afspejler sig i budgettet for 1995, som vi skal vedtage i Tromsø.

Når jeg nævner reformerne i det nordiske samarbejde fra de senere år, er det for at vise, at det formelle nordiske samarbejde allerede har taget de første skridt i tilpasningen til den nye situation i Europa. De reformer, der måtte forestå vedrørende det nordiske samarbejdes fremtidige form og indhold, er i virkeligheden en videreførelse af den reformproces, der allerede er i gang.

Men hvor står vi så i dag? Og hvordan vil det nordiske samarbejde forme sig i fremtiden? Det fulde grundlag for vore overvejelser har vi først, når vi kender resultatet af folkeafstemningerne i alle de tre nordiske ansøgerlande. Men uanset udfaldet af afstemningerne i Sverige og Norge vil der være behov for at gøre status og afstikke retningslinjerne for det fortsatte formaliserede samarbejde inden for Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd.